

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมไมยราบยักษ์
(Mimosa pigra L.) ในประเทศไทย
LEGAL MEASURES FOR THE CONTROL OF CATCLAW MIMOSA
(MIMOSA PIGRA L.) IN THAILAND

พรชวูฒิ โกศลานันท์*
Patsawoot Kosalanant

บทคัดย่อ

ไมยราบยักษ์ (Mimosa pigra L.) ถือได้ว่าเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในประเทศไทย และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีลำดับความสำคัญสูง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 ทำให้ได้รับความสนใจที่จะต้องได้รับการจัดการโดยการป้องกัน ควบคุม และกำจัด จากการศึกษาพบว่า กฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมไมยราบยักษ์นั้นยังมีปัญหาทั้งมาตรการด้านการป้องกัน ควบคุม และกำจัด เพราะเหตุว่ายังไม่มีการออกกฎหมายในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว รวมทั้งกรณีที่มีมาตรการทางกฎหมายแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ได้นำมาตรการเหล่านั้นมาบังคับใช้ ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะในระยะสั้นให้มีการออกกฎหมายลำดับรองตามที่มีกฎหมายแม่บทให้อำนาจไว้ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการไมยราบยักษ์ และออกมาตรการสนับสนุนให้มีการนำไมยราบยักษ์ไปใช้ประโยชน์ และมีข้อเสนอแนะในระยะยาวให้มีการรวบรวมบทบัญญัติเหล่านั้น ประกอบกับศึกษาแนวทางจากกฎหมายว่าด้วยการควบคุมไมยราบยักษ์ของต่างประเทศ มาบัญญัติเป็นกฎหมายสำหรับควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นฉบับใหม่ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของกฎหมายและสามารถช่วยในการจัดการไมยราบยักษ์เป็นไปอย่างมีระบบมีขั้นตอนและทรงประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ

การควบคุม, ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น, ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน, ไมยราบยักษ์

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : peterberb@gmail.com

Graduate student of Master of Laws Program in Natural Resources and Environmental Law, Faculty of Law, Thammasat University. Email address : peterberb@gmail.com

ABSTRACT

Catclaw Mimosa (*Mimosa pigra* L.) is deemed an alien species invasively widespread in Thailand and it was registered to be an alien species qualified as high significance by the resolution of cabinet dated 20 February 2018. As a result, it is concentrated to be managed by prevention, control, and eradication. According to the study, it is found that Thai laws relevant to Catclaw Mimosa supervision are still problematic in relation to preventive, supervisory and eliminated measures because there is no said legal measures in such aspects. Although there are some legal regulations, those are unenforceable by the governmental officials. To deal with such problems, the author suggests a short-term solution via issuing secondary laws by virtue of model laws, encouraging people to participate in Catclaw Mimosa management, and providing supportive methods for the utilization of Catclaw Mimosa. In respect of the long-term suggestions, the laws on control of Catclaw Mimosa, stipulated in various acts, should be gathered and the study of legal measures from overseas laws on Catclaw Mimosa management should be done in order to legislate new law on supervising alien species for legal unity. This is able to handle Catclaw Mimosa systematically and effectively.

Keywords

Control, Alien species, Invasive alien species, *Mimosa pigra* L.

บทนำ

ในปัจจุบันระบบนิเวศในหลายพื้นที่ของโลกได้เสื่อมโทรมลงเนื่องจากปัญหามลพิษและการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ นั่นคือสาเหตุหลักที่มนุษย์ชาติส่วนใหญ่รับรู้ แต่ยังมีอีกสาเหตุสำคัญที่เราควรต้องพิจารณาคือ การรุกรานของ “ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (alien species)” “ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น หมายถึง ชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตที่ไม่เคยปรากฏในถิ่นใดถิ่นหนึ่งมาก่อน แต่ได้ถูกนำเข้ามาหรือเดินทางเข้ามาโดยตรงและดำรงชีพอยู่ในอีกถิ่นหนึ่ง ซึ่งอาจอยู่ได้อย่างดีหรือไม่ดีนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้น ๆ”¹ อันส่งผลให้ระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงและเสื่อมโทรมลง การแพร่ระบาดของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานถือเป็นภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพของโลก กิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ได้ชักนำให้ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์เข้าสู่พื้นที่ใหม่ที่โดยปกติแล้วไม่อาจไปถึงได้ การแพร่ระบาดของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานก่อให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ กล่าวคือ ทำให้ระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงและทำให้ชนิดพันธุ์ท้องถิ่นสูญพันธุ์ นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงไปถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยในหลาย ๆ ประเทศ พบว่า การป้องกันการนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานสูญเสียเงินตราไม่น้อยกว่าการควบคุมเมื่อเกิดการแพร่ระบาดแล้ว ซึ่งหากปล่อยให้ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานต่อไป ระบบนิเวศอาจพังทลายลงและอาจส่งผลให้สิ่งมีชีวิตทั้งหลายในระบบนิเวศนั้นปรับตัวให้มีชีวิตรอดไม่ได้และตายลงในที่สุด เราจึงควรหามาตรการมาจัดการกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานเหล่านั้น เพื่อรักษาระบบนิเวศให้คงอยู่ต่อไปอันจะเป็นผลดีต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหลายในระบบนิเวศนั้นด้วย

ประเทศไทย เป็นหนึ่งในหลาย ๆ ประเทศเช่นกัน ที่ได้รับผลกระทบจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นเหล่านี้ การระบาดของชนิดพันธุ์เหล่านี้ได้แพร่กระจายไปทั่วเกือบทุกภาคของประเทศไทย เมื่อนำบัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์พืชต่างถิ่นที่รุกรานในพื้นที่คุ้มครองของประเทศไทยไปเปรียบเทียบกับบัญชีรายชื่อพันธุ์พืชต่างถิ่นที่รุกรานอย่างร้ายแรงของโลก² พบว่า มีรายชื่อตรงกัน 2 ชนิด หนึ่งในนั้นคือไมยราบยักษ์ (*Mimosa pigra* L.) โดยมีการระบาดในบริเวณที่ลุ่มน้ำขังหรือที่ชื้นแฉะ พบมีการระบาดอย่างหนักในภาคเหนือและภาคกลาง ไมยราบยักษ์มักเจริญเติบโตรวมกันเป็นกลุ่มหนาแน่นทำให้พืชพันธุ์พื้นเมืองอื่น ๆ ไม่สามารถเจริญเติบโตได้³ กลไกสำคัญในการแพร่พันธุ์ คือ ฝักเมล็ดที่ลอยน้ำได้ ทำให้

¹ สำนักงานความหลากหลายทางชีวภาพด้านป่าไม้ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, “ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (Alien Species),” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561, จาก http://biodiversity.forest.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=140:-alien-species&catid=25:the-project&Itemid=68.

² Lowe S. et al., *100 of the World's Worst Invasive Alien Species, A Selection from the Global Invasive Species Database*, (Auckland : Hollands Printing Ltd., 2000), p.12.

³ ชาญณรงค์ ดวงสอด และคณะ, การควบคุมไมยราบยักษ์ *Mimosa pigra* L. โดยชีววิธีในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย, (เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีวินทรีย์แห่งชาติภาคเหนือตอนบน สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2555), น.1.

สามารถแพร่กระจายในระยะทางไกลตามที่กระแสน้ำพัดพาไป ไมยราบยักษ์สามารถสร้างความเสียหายในวงกว้างแก่การผลิตขั้นปฐมภูมิ (ในเชิงเกษตรกรรม)

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับไมยราบยักษ์อย่างรอบด้าน เพื่อนำความรู้เหล่านั้นมาบูรณาการหาวิธีการหรือมาตรการที่ควบคุมไม่ให้เกิดการรุกรานของไมยราบยักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการควบคุมในที่นี้ หมายถึง การป้องกัน ควบคุม และกำจัด โดยศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยเองและของต่างประเทศ วิเคราะห์ปัญหาข้อบกพร่องของกฎหมายไทยและการดำเนินการของหน่วยงานรัฐของไทย และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการจัดการปัญหาการรุกรานของไมยราบยักษ์ต่อไป

1. ความรู้ทั่วไปและสภาพปัญหาของไมยราบยักษ์

นิยามของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน⁴

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น หมายถึง ชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิต ที่ไม่เคยปรากฏในถิ่นชีวภูมิศาสตร์หนึ่งมาก่อน แต่ได้ถูกนำเข้ามาหรือเข้ามาโดยวิธีใด ๆ จากถิ่นอื่น ซึ่งอาจดำรงชีวิตอยู่ และสามารถสืบพันธุ์ได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้น

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน หมายถึง ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาแล้วสามารถตั้งถิ่นฐานและมีการแพร่กระจายได้ในธรรมชาติ เป็นชนิดพันธุ์เด่นในสิ่งแวดล้อมใหม่ (Dominant Species) และเป็นชนิดพันธุ์ที่อาจทำให้ชนิดพันธุ์ท้องถิ่นหรือชนิดพันธุ์พื้นเมืองสูญพันธุ์รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและก่อให้เกิดความสูญเสียทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสุขอนามัย

ประเทศไทยได้จัดทำทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม กำจัด โดยแบ่งออกเป็น 4 รายการ คือ รายการ 1 ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว รายการ 2 ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีแนวโน้มรุกราน รายการที่ 3 ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีประวัติว่ารุกรานแล้วในประเทศอื่น แต่ยังไม่รุกรานในประเทศไทย รายการที่ 4 ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่ยังไม่เข้ามาในประเทศไทย ซึ่งไมยราบยักษ์ถูกจัดอยู่ในรายการ 1

ไมยราบยักษ์ (อยู่ในวงศ์ MIMOSACEAE ชื่อวิทยาศาสตร์: *Mimosa pigra* L. ชื่อสามัญ Giant sensitive plant, Giant mimosa ชื่อภาษาอังกฤษ: prickly wood weed, mimosa, giant sensitive plant, catclaw mimosa, black mimosa ชื่อภาษาไทย ไมยราบยักษ์ ไมยราบต้น ไมยราบน้ำ ไมยราบหลวง ไมยราบน้ำ ฉุยอบหลวง และปิงห่าง เป็นต้น) เป็นพืชดอก มีลักษณะเป็นไม้พุ่มในวงศ์ถั่ว เป็นวัชพืชต่างถิ่นประเภทรุกรานที่มีความรุนแรง เนื่องจากมีเมล็ด

⁴ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, มาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อินทิเกรตเต็ด โปรโมชัน เทคโนโลยี จำกัด, 2552), น.17.

⁵ เฝิงอ้วง, น.17.

จำนวนมาก เมล็ดของไมยราบยักษ์สามารถพักตัว (seed dormancy) ได้เป็นระยะเวลาหลายปี เพื่อรอโอกาสที่ปัจจัยแวดล้อมเหมาะสมต่อการงอกของเมล็ด เมล็ดที่ร่วงจะลอยไปกับน้ำ และเมล็ดจะงอกเมื่อน้ำแห้ง ไมยราบยักษ์จึงสามารถเติบโตและแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการลดลงของพื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่เลี้ยงสัตว์ พื้นที่เก็บกักน้ำ และบดบังทัศนียภาพ นอกจากนี้ยังมีความทนต่อสภาพน้ำท่วมและแห้งแล้งได้ดี⁶ และมีหนามแหลมคมที่ยากต่อการทำลาย แต่ทั้งนี้ ไมยราบยักษ์ก็ยังมีข้อดีในด้านอื่น อาทิ ช่วยป้องกันการพังทลายของดิน และช่วยในการบำรุงดิน เนื่องจากเป็นพืชในตระกูลถั่ว⁷

2. กฎหมายต่างประเทศว่าด้วยการจัดการไมยราบยักษ์

ในต่างประเทศ ดังที่ได้ปรากฏเป็นที่พบเห็นได้ทั่วไป ถึงปัญหาการคุกคามของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไมยราบยักษ์นั้น ถือเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน พืชผลผลิตทางการเกษตร ปศุสัตว์ ทางน้ำ การชลประทาน รวมทั้ง การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชีวภาพภายในประเทศนั้น ๆ จนต้องมีการออกกฎหมายภายในของรัฐขึ้นมาเพื่อกำจัดและป้องกันการคุกคามของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นเหล่านั้น

ในบทบัญญัติของกฎหมายมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) เครือรัฐออสเตรเลีย⁸ ว่าด้วยเรื่องของการจัดการไมยราบยักษ์นั้น จากการศึกษาพบว่า ได้ให้คำนิยามของไมยราบยักษ์ไว้ในคำว่า “noxious weeds” เช่นเดียวกับกฎหมายมลรัฐเซาท์แคโรไลนา สหรัฐอเมริกา ในกฎหมาย Noxious Weeds Act 1993 No 11 โดยมีแนวทางในการจัดการดังนี้

Part 2 section 8 ว่าด้วยการจัดแบ่งกลุ่มของ noxious weed ออกเป็น 5 กลุ่ม (order) เพื่อใช้ในการจัดการต่อไป โดยแบ่งลำดับตามความสำคัญดังนี้

1. Class 1 เป็น noxious weeds ที่ต้องห้ามเด็ดขาดโดยรัฐบาลกลาง
2. Class 2 เป็น noxious weeds ที่ต้องห้ามในระดับภูมิภาค
3. Class 3 เป็น noxious weeds ที่ต้องควบคุมในระดับภูมิภาค
4. Class 4 เป็น noxious weeds ที่ต้องควบคุมในระดับท้องถิ่น
5. Class 5 เป็น พืชที่กำหนดเป็นชนิดพันธุ์ ๆ ไป

ทั้งนี้ การจัดกลุ่มดังกล่าว ก็เพื่อประโยชน์ในการจัดการ ในเชิงที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากการสื่อสารจากภาครัฐโดยทันที และเพื่อประโยชน์ในการจัดการในกรณีฉุกเฉิน (emergency weed control order : part 2 section 10) รวมถึงการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่

⁶ เว็บบเพื่อพืชเกษตรไทย, “ไมยราบยักษ์ ประโยชน์ และวิธีกำจัด,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2561, จาก <http://puechkaset.com/%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B8%A2%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%9A%E0%B8%A2%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B9%8C/>.

⁷ วชิรินทร์ เขจรวงศ์, “ไมยราบยักษ์วัชพืชร้ายแรงรุกพื้นที่ภาคการเกษตรเมืองร้อยเอ็ด,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2561, จาก <https://www.gotoknow.org/posts /198378>.

⁸ Noxious Weeds Act 1993

รับผิดชอบในแต่ละระดับชั้นของอำนาจตามกฎหมาย ภายใต้ order ที่กำหนดขึ้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้หน่วยงานท้องถิ่น (local control authority) ที่มีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดการแพร่กระจายของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นอย่างไม่ยรบายักษ์ ไว้ใน part 3 division 1 section 12 – section 15 ทั้งนี้ เนื่องจากหน่วยงานท้องถิ่น จะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน ที่อาจพบเห็นหรือครอบครอง noxious weeds ไว้ และสามารถเข้าควบคุมได้อย่างทันท่วงที

การกำหนดพื้นที่สำหรับการกำหนดแนวทางในการจัดการ ในกฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดออกเป็น 3 พื้นที่ที่ต้องเผาระวังเป็นพิเศษ ในบทบัญญัติต่าง ๆ ได้แก่ ถนน ริมนถนน ทาง Highway ใน part 3 division 1 section 14 และ 17 ทางน้ำต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น แหล่งน้ำ (watercourse) แม่น้ำ (river และ inland river) รวมทั้ง ทางชลประทาน (irrigation) ใน part 3 division 1 section 17A และ 17B แนวทางในการกำหนดเช่นนี้ ผู้เขียนเห็นว่า มีความสอดคล้องกับพื้นที่ที่เกิดปัญหาในการแพร่กระจายตัวอย่างรุนแรงของไมยราบยักษ์ในประเทศไทยเช่นกัน

การกำหนดโทษ ในกฎหมาย Noxious Weeds Act 1993 No 11 นี้ ใช้วิธี การกำหนดเป็น “หน่วยโทษ” หรือ penalty unit (PU) ซึ่งเป็นแนวทางในการกำหนดโทษปรับของเครือรัฐ ออสเตรเลีย เช่น หากมีการกำหนดโทษปรับอยู่ที่ 20 หน่วย และหนึ่งหน่วยโทษของมลรัฐ นิวเซาท์เวลส์ เท่ากับ 110 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สามารถคำนวณค่าปรับได้โดยการนำเอา 110 คูณ 20 ก็จะได้เท่ากับค่าปรับ⁹

ดังนั้น ในกรณีที่ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบตรวจพบผู้กระทำการละเมิดโดยปล่อยปะละเลย ให้มีการฝ่าฝืน ปล่อยให้มีการแพร่กระจายของไมยราบยักษ์ ย่อมได้รับการถูกดำเนินคดี และมีโทษปรับ สูงสุดอยู่ที่ 100 หน่วย ในกรณีที่เจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดิน (owner หรือ occupier of land) ฝ่าฝืนต่อคำสั่ง และคำประกาศของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่รับผิดชอบ ดังที่ได้บัญญัติไว้ใน part 3 division 1 section 19

3. นโยบายและกฎหมายในการควบคุมไมยราบยักษ์ในประเทศไทย

3.1 มติคณะรัฐมนตรี

จากการศึกษาพบว่า เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2552 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติให้กำหนดแนวทางในการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นไว้ 4 มาตรการดังนี้¹⁰ 1) บริหารจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่น 2) ป้องกัน เผาระวัง และติดตามชนิดพันธุ์ต่างถิ่น 3) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่น 4) เผยแพร่ สร้างความตระหนักและให้ความรู้ในเรื่องของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวถือเป็นเพียงนโยบายของรัฐ ไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย จึงไม่อาจบังคับให้

⁹ ศิริชนก วิริยเกื้อกูล, “การใช้หน่วยโทษ (Penalty Unit) ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศ ออสเตรเลีย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2561, จาก <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2560/hi2560-067.pdf>.

¹⁰ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 4, น.18.

ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามได้อย่างเคร่งครัด รวมทั้งไม่อาจใช้บังคับกับประชาชนได้ ย่อมส่งผลให้การจัดการกับไมยราบยักษ์ตามมาตรการดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ยากยิ่ง

3.2 มาตรการด้านการป้องกัน

ในพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มีบทบัญญัติให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ มีอำนาจออกกฎหมายลำดับรอง เพื่อกำหนดให้ไมยราบยักษ์เป็นของต้องห้ามหรือสิ่งต้องห้ามหรือกำหนดให้ทางน้ำใดเป็นทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ ได้ แต่จากการศึกษาของผู้เขียนพบว่าปัจจุบันยังไม่มีการออกกฎหมายลำดับรองมาใช้บังคับกับปัญหาการรุกรานของไมยราบยักษ์แต่อย่างใด

3.3 มาตรการด้านการควบคุม

ในพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 มีบทบัญญัติที่สำคัญอีกมาตราหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนคิดว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งในการควบคุมและกำจัดไมยราบยักษ์ คือ บทบัญญัติมาตรา 17 ที่กำหนดว่า “เมื่อมีศัตรูพืชชนิดที่อาจก่อความเสียหายร้ายแรงปรากฏขึ้นในท้องที่ใด หรือมีเหตุอันสมควรควบคุมศัตรูพืชในท้องที่ใด ให้อธิบดีกรมวิชาการเกษตรมีอำนาจประกาศกำหนดท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมศัตรูพืชและประกาศระบุชื่อ ชนิดของพืช ศัตรูพืชและพาหะที่ควบคุม และให้กำหนดสถานตรวจพืชเฉพาะถิ่นขึ้นเท่าที่จำเป็น ประกาศดังกล่าวให้ปิดไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการของกำนันและที่ทำการของผู้ใหญ่บ้านในท้องที่นั้น” จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรานี้ให้อำนาจอธิบดีกรมวิชาการเกษตรประกาศกำหนดให้ท้องที่มีศัตรูพืชชนิดที่อาจก่อความเสียหายร้ายแรงปรากฏขึ้นเป็นเขตควบคุมศัตรูพืชได้ เมื่อเป็นเขตควบคุมศัตรูพืชแล้ว ห้ามบุคคลใดนำพืช ศัตรูพืชหรือพาหะออกไปนอก หรือนำเข้ามาในเขตควบคุมศัตรูพืช ตามที่ประกาศระบุไว้ เว้นแต่จะได้รับการตรวจและได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่¹¹ ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท¹² นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตรา 19 ยังให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการต่าง ๆ กับพืช ศัตรูพืชและพาหะตามที่ระบุไว้ในมาตรา 17 ภายในเขตควบคุมศัตรูพืช หรือที่จะนำออกไปนอกหรือนำเข้ามาในเขตควบคุมศัตรูพืชอีกด้วย ซึ่งไมยราบยักษ์ถือเป็นศัตรูพืชตามนิยามของพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย¹³ จึงสามารถนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้กับปัญหาการรุกรานของไมยราบยักษ์ได้ แต่จากการศึกษาของผู้เขียนพบว่ายังไม่มีการประกาศให้ท้องที่มีการรุกรานของไมยราบยักษ์เป็นเขตควบคุมศัตรูพืชแต่อย่างใด

¹¹ พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 มาตรา 18

¹² พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 มาตรา 20 ตี

¹³ พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 มาตรา 4

3.4 มาตรการด้านการกำจัด

จากการศึกษาพบว่าในพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 เมื่ออธิบดีกรมวิชาการเกษตรประกาศให้ท้องที่ที่มีการรุกรานของไมยราบยักษ์เป็นเขตควบคุมศัตรูพืชแล้ว¹⁴ หากในเขตควบคุมศัตรูพืชดังกล่าวมีศัตรูพืชชนิดที่อาจก่อความเสียหายร้ายแรงมาก ซึ่งหากไม่รีบทำลายเสียอาจจะระบาดลุกลามทำความเสียหายได้มาก พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้เจ้าของจัดการทำลายพืชศัตรูพืช และพาหะนั้นเสีย หรือในกรณีจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่จะจัดการทำลายเสียเอง โดยอธิบดีกรมวิชาการเกษตรจะสั่งให้เจ้าของเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการทำเท่าที่จำเป็นและใช้จ่ายไปจริงก็ได้¹⁵ หากผู้ใดขัดคำสั่งหรือขัดขวางการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁶ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติมาตราดังกล่าวสามารถใช้กำจัดไมยราบยักษ์ได้ แต่จะต้องมีการออกกฎหมายลำดับรองประกาศกำหนดเขตควบคุมศัตรูพืชเสียก่อน และยิ่งไปกว่านั้น พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถใช้อำนาจตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวได้เฉพาะในเขตควบคุมศัตรูพืชตามที่ประกาศกำหนดเท่านั้น หากมีไมยราบยักษ์ที่รุกรานอยู่นอกเขตควบคุมศัตรูพืช พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่อาจดำเนินการกำจัดไมยราบยักษ์เหล่านั้นได้

นอกจากนั้น ยังมีพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ที่ได้ระบุถึงกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้สิ่งรุกล้ำพ้นไปจากทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลอง หรือเขตพนัง¹⁷ หรือเพื่อให้สิ่งกีดขวางพ้นไปจากทางน้ำชลประทานได้¹⁸ หรือในกรณีที่มิทันไม่ในที่ดินของผู้ใดรุกล้ำทางน้ำชลประทานหรือทำให้เสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตัดหรือนำต้นไม้ขึ้นไปให้พ้นเสียได้¹⁹ ซึ่งบทบัญญัติเหล่านี้ล้วนเป็นมาตรการด้านการกำจัดทั้งสิ้น ดังนั้น หากมีปัญหาการรุกรานของไมยราบยักษ์ในทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลองหรือเขตพนัง นายช่างชลประทานหรือเจ้าพนักงานสามารถใช้อำนาจตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวเพื่อกำจัดไมยราบยักษ์ได้ ถือเป็นมาตรการด้านการกำจัดที่มีประโยชน์ สามารถปฏิบัติได้จริง แต่ก็มีข้อจำกัดในด้านพื้นที่ว่าต้องเป็นทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลองหรือเขตพนังเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมพื้นที่อื่นด้วย

5. ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา

5.1 ข้อเสนอแนะในระยะสั้น

5.1.1 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

¹⁴ พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 มาตรา 17

¹⁵ พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 มาตรา 19 วรรคสอง

¹⁶ พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 มาตรา 24

¹⁷ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 23 วรรคสอง

¹⁸ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 25 วรรคสอง

¹⁹ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 24

มาตรการด้านการป้องกัน ผู้เขียนขอเสนอแนะให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ กักพืช พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์ และการนำเข้าม้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 และ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ออกกฎหมายลำดับรองเพื่อกำหนดให้ไมยราบ ยักษ์เป็นของต้องห้าม หรือสิ่งต้องห้าม หรือกำหนดให้ทางน้ำใดเป็นทางน้ำชลประทานตาม อำนาจในพระราชบัญญัตินั้น ๆ ซึ่งจะทำได้สามารถนำมาตราการด้านการป้องกันในกฎหมาย ดังกล่าวมาบังคับใช้เพื่อจัดการปัญหาการรุกรานของไมยราบยักษ์จนหมดไปจากประเทศไทยใน ที่สุด

มาตรการด้านการควบคุม ผู้เขียนขอเสนอแนะให้อธิบดีกรมวิชาการเกษตรประกาศให้ ห้องที่มีการรุกรานของไมยราบยักษ์เป็นเขตควบคุมศัตรูพืชตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติ กักพืช พ.ศ. 2507 เพื่อจะได้นำมาตราการสำหรับเขตควบคุมศัตรูพืชมาบังคับใช้กับปัญหาการ รุกรานของไมยราบยักษ์ อันจะช่วยให้การจัดการไมยราบยักษ์เป็นไปอย่างมีระบบมีขั้นตอน และ ทรงประสิทธิภาพ

มาตรการด้านการกำจัด ผู้เขียนขอเสนอแนะเช่นเดียวกับในมาตรการด้านการควบคุม คือ ให้อธิบดีกรมวิชาการเกษตรประกาศให้ห้องที่มีการรุกรานของไมยราบยักษ์เป็นเขตควบคุมศัตรูพืช ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 ซึ่งจะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ เจ้าของจัดการทำลายไมยราบยักษ์ของตนได้ หรือในกรณีจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่จะจัดการ ทำลายเสียเอง โดยอธิบดีกรมวิชาการเกษตรจะสั่งให้เจ้าของเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการทำเท่าที่ จำเป็นและใช้จ่ายไปจริงก็ได้²⁰ และเมื่อกำจัดไมยราบยักษ์ในเขตควบคุมศัตรูพืชได้ทั้งหมดแล้ว การ จะทำให้ไมยราบยักษ์หมดไปจากประเทศไทยย่อมใกล้เป็นความจริงยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ใน พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ที่ให้อำนาจแก่นายช่างชลประทานหรือเจ้า พนักงานกำจัดไมยราบยักษ์ที่รุกรานในทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลองหรือเขตพนังได้ นั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงควรประกาศราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้ทางน้ำ ใดเป็นทางน้ำชลประทานเสียก่อน เพื่อให้ นายช่างชลประทานหรือเจ้าพนักงานสามารถนำมาตราการ ด้านการกำจัดข้างต้นไปจัดการกับปัญหาการรุกรานของไมยราบยักษ์ในพื้นที่ดังกล่าวได้

5.1.2 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

รัฐควรส่งเสริมการพัฒนาระบบและกลไกต่าง ๆ ในการพัฒนาเสริมสร้างขีดความ สามารถของภาคประชาชน องค์กรพัฒนาภาคเอกชน เพื่อให้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ภาคประชาชนนั้นมีบทบาทสำคัญในการจัดการกับ ไมยราบยักษ์ เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาการรุกรานของไมยราบยักษ์ หากภาคประชาชน ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มากเพียงพอ จะสามารถช่วยให้การ ป้องกัน ควบคุม และกำจัดไมยราบยักษ์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

²⁰ พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 มาตรา 19 วรรคสอง

5.1.3 ข้อเสนอแนะด้านการประยุกต์ใช้ไมยราบยักษ์

จากการศึกษาพบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาเพื่อพัฒนากระดาษจากเปลือกไมยราบยักษ์²¹ หรือนำไมยราบยักษ์มาแปรรูปเป็นพลังงานทดแทนอัดแท่ง เป็นเชื้อเพลิงแทนการใช้พลังงานในรูปแบบต่าง ๆ ได้ โดยการนำไมยราบยักษ์ที่เป็นวัชพืชมมาอัดเป็นแท่งถ่าน ถ้าหากเปรียบเทียบกับถ่านไม้ทั่วไปที่มีขายตามท้องตลาดจะเกิดอัตราการสิ้นเปลืองสูงและมอดเร็ว จึงมีการเปลี่ยนมาใช้ถ่านแท่งที่นำมาบดให้เป็นผงถ่าน แล้วผสมตัวประสานเพื่อให้เป็นถ่านอัดแท่งขึ้นมา ซึ่งในรูปแบบนี้จะทำให้อัตราการสิ้นเปลืองลดลงและประหยัดกว่า ซึ่งจากการทดสอบพบว่าประหยัดกว่าถ่านทั่วไปถึง 3 ส่วน²² และยังมีงานวิจัยเพื่อนำต้นไมยราบยักษ์มาผสมลงในอาหารสัตว์ เนื่องจากพบว่าต้นไมยราบยักษ์นั้นมีโปรตีนสูงและไม่มีสารพิษมิโมซิน (mimosine) ที่ส่งผลเสียต่อการย่อยอาหารของสัตว์ เช่น นกกระทาญี่ปุ่น²³ และแพะ²⁴ นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยเพื่อนำส่วนต่าง ๆ ของต้นไมยราบยักษ์มาใช้ประโยชน์ในการดูดซับสารมลพิษ เช่น การใช้ฝักไมยราบยักษ์ในการดูดซับตะกั่ว (Pb) ในสารละลาย²⁵ การใช้ถ่านกัมมันต์ที่ผลิตจากไมยราบยักษ์ในการดูดซับแคดเมียม (Cd) ในสารละลาย²⁶ การใช้ส่วนเปลือกไม้และเนื้อไม้ของไมยราบยักษ์มาบด

²¹ สมชาย วงศ์สุริยศักดิ์, “การพัฒนากระดาษจากเปลือกไมยราบยักษ์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2561, จาก <http://j-com-dev-and-life-qua.oop.cmu.ac.th/uploads/file/chjknopr2689.pdf>.

²² เติลินวิธ, “ถ่านอัดแท่งไมยราบยักษ์ จากวัชพืชสู่พลังงานทดแทน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2561, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=33877&Key=news11>.

²³ กฤตภาค บุรณวิทย์ และมนตรี ปัญญาทอง, “ผลของการทดแทนกากถั่วเหลืองด้วยไมยราบยักษ์ต่อลักษณะการเจริญเติบโต คุณภาพซากและเนื้อของนกกระทาญี่ปุ่น,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2561, จาก http://journal.agri.cmu.ac.th/pdf/J00134_C01018.pdf.

²⁴ วุฒิพันธุ์ เนตรวิชัย, อานุภาพ เสี่ยงสาย, และ สุรนนท์ น้อยอุทัย, “การใช้ไมยราบยักษ์แห้งเป็นอาหารเสริมในการเลี้ยงแพะพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2561, จาก <https://dSPACE.tarr.arda.or.th/bitstream/handle/6622815955/6809/file.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

²⁵ ปิยนุช คะณณา, “การดูดซับตะกั่วในสารละลายด้วยฝักไมยราบยักษ์ที่ปรับสภาพด้วยโซเดียมไฮดรอกไซด์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.thaiscience.info/Journals/Article/SDUJ/10984851.pdf>.

²⁶ รุตินันท์ ธรรมโสม, “การศึกษาประสิทธิภาพการดูดซับแคดเมียม โดยใช้ถ่านกัมมันต์ที่ผลิตจากไมยราบยักษ์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.sci.rmutt.ac.th/stj/index.php/Volume/7/article/view/.308>

เพื่อใช้ในการดูดซับโครเมียม (Cr) ในสารละลาย²⁷ เป็นต้น และจากผลการศึกษาก็พบว่า ส่วนประกอบของต้นไมยราบยักษ์ที่นำไปทดลองนั้น สามารถดูดซับสารมลพิษที่กล่าวมาข้างต้นได้ดีในระดับหนึ่ง

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่า หากรัฐมีมาตรการในการสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากไมยราบยักษ์ อาจจะเป็นรูปแบบของการยกเว้นภาษีให้แก่ผู้ประกอบการที่นำไมยราบยักษ์ไปใช้หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ทั้งการนำไปทำเป็นกระดาด หรือนำมาแปรรูปเป็นพลังงานทดแทนอัดแท่ง หรือนำต้นไมยราบยักษ์มาผสมลงในอาหารสัตว์ หรือใช้เป็นตัวดูดซับสารมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องมีการปล่อยทิ้งน้ำเสีย ดังที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้จะช่วยลดการแพร่พันธุ์ของต้นไมยราบยักษ์ลงได้ ยังช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ลดสารมลพิษในน้ำเสียที่จะปล่อยทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อมอีกด้วย อันทำให้เกิดผลดีทั้งต่อระบบนิเวศและคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะในระยะยาว

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2552 เรื่องมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นนั้นไม่มีสถานะเป็นกฎหมายอันจะมีสภาพบังคับเป็นการทั่วไป จึงไม่อาจบังคับให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามได้อย่างเคร่งครัด รวมทั้งไม่อาจใช้บังคับกับประชาชนได้ ประกอบกับประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นโดยตรง โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องได้กระจัดกระจายไปในกฎหมายฉบับต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้นำมาตรการดังกล่าวเหล่านั้นมาบัญญัติเป็นกฎหมาย เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของกฎหมายและมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมจนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการดังกล่าว ทั้งนี้อาจนำบทบัญญัติของกฎหมายมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) เครือรัฐออสเตรเลีย²⁸ มาเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายได้ โดยกำหนดรายละเอียดสำคัญดังนี้

1. จัดลำดับความสำคัญชนิดพันธุ์พืชต่างถิ่น โดยกำหนดให้ไมยราบยักษ์เป็นชนิดพันธุ์พืชต่างถิ่นที่มีลำดับความสำคัญสูงสุด (Class 1) กล่าวคือ เป็นชนิดพันธุ์พืชต่างถิ่นที่ต้องห้ามเด็ดขาดของประเทศไทย ห้ามนำเข้า นำผ่าน ซื่อขาย หรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นใด หากพบเห็นไมยราบยักษ์ที่ใด ต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่โดยเร็ว และพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการกำจัดทันที เช่นเดียวกับกฎหมายมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย²⁹ ที่มีการจัดแบ่งกลุ่มของ

²⁷ พดาร์ตัน นิลเจียรนัย และ ปิยนันท์ น้อยรอด, “ประสิทธิภาพการดูดซับโครเมียม (VI) ด้วยผลฝ้ายและไมยราบยักษ์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2561, จาก <http://scijournal.hcu.ac.th/data/Vol%202%20Issue%202%20E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2%202.pdf>.

²⁸ Noxious Weeds Act 1993

²⁹ Noxious Weeds Act 1993.

noxious weeds ออกเป็น 5 กลุ่ม โดยไมยราบยักษ์ถูกจัดอยู่ใน Class 1 เป็น noxious weeds ที่ต้องห้ามเด็ดขาดโดยรัฐบาลกลาง หากผู้ใดพบเห็น ต้องแจ้งไปยังหน่วยงานกำกับดูแลในท้องถิ่น โดย noxious weeds นั้น ต้องถูกกักและถูกทำลายอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งรัฐ

2. กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละระดับชั้นของอำนาจตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องกำหนดให้หน่วยงานท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการป้องกันควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์พืชต่างถิ่น เนื่องจากหน่วยงานท้องถิ่น จะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับพื้นที่ซึ่งอาจพบเห็นชนิดพันธุ์พืชต่างถิ่นได้ก่อนหน่วยงานส่วนกลาง และสามารถเข้าจัดการปัญหาได้อย่างทันที่ เช่นเดียวกับกฎหมายมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย³⁰ ที่เมื่อรัฐมนตรีประกาศ weed control order แล้ว หน่วยงานท้องถิ่นจะต้องควบคุม noxious weeds ตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ใน weed control order ดังกล่าว

3. กำหนดพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากพื้นที่เหล่านั้นมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนหรือสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ไม่อาจปล่อยให้ชนิดพันธุ์พืชต่างถิ่นเข้าไปรุกรานได้ เช่น บริเวณทางน้ำสาธารณะ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ พื้นที่อนุรักษ์ต่าง ๆ เป็นต้น เช่นเดียวกับกฎหมายมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย³¹ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า มีความสอดคล้องกับพื้นที่ที่เกิดปัญหาในการแพร่กระจายตัวอย่างรุนแรงของไมยราบยักษ์ ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ไม่ว่าจะเป็น ตามริมทางถนน เส้นทางคมนาคม ทั้งทางบกและทางน้ำ แหล่งน้ำต่าง ๆ รวมทั้ง เส้นทางชลประทาน ซึ่งในประเทศไทยก็ประสบปัญหาในพื้นที่เหล่านี้เช่นกัน

4. กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐเองและประชาชน โดยทุกคนต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด หากเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์พืชต่างถิ่น หรือประชาชนฝ่าฝืนข้อห้ามในการนำเข้าชนิดพันธุ์พืชต่างถิ่นที่มีความสำคัญลำดับสูง จะมีความผิดและต้องระวางโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ

บทสรุป

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามาตรการด้านการป้องกัน ควบคุม และกำจัดไมยราบยักษ์ของประเทศไทยยังคงขาดประสิทธิภาพ ทั้งในด้านแนวนโยบาย และด้านบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนั้น วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของรัฐที่มุ่งจะแก้ปัญหาการรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ในที่นี้คือ ไมยราบยักษ์ นั้น ย่อมเป็นการยากที่จะประสบผลสำเร็จ เว้นเสียแต่ว่ารัฐจะได้ดำเนินการแก้ไขในด้านต่าง ๆ ดังที่ผู้เขียนเสนอแนะไว้ข้างต้น เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้จริง มิใช่เพียงเสียกระดาษ ก็จะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติงาน

³⁰ Noxious Weeds Act 1993 part 3 division 1 section 14.

³¹ Noxious Weeds Act 1993 part 3 division 1 section 14, 17, 17A, 17B.

สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มกำลังและความสามารถ และจะต้องประชาสัมพันธ์หรือถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นให้แก่ประชาชนทราบโดยทั่วกัน จากนั้นจะต้องเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการไมยราบยักษ์อย่างเป็นระบบ และออกมาตรการสนับสนุนให้มีการนำไมยราบยักษ์ไปใช้ประโยชน์ เมื่อทำได้เช่นนี้แล้ว ปัญหาการรุกรานไมยราบยักษ์ในประเทศไทยย่อมได้รับการแก้ไขและหมดไปจากประเทศไทยในที่สุด แม้อาจจะต้องใช้เวลานานกว่าจะประสบผลสำเร็จก็ตาม

บรรณานุกรม

หนังสือ

ชาญณรงค์ ดวงสอด และคณะ. การควบคุมไมยราบยักษ์ *Mimosa pigra* L. โดยชีววิธีในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีวินทรีย์แห่งชาติภาคเหนือตอนบน สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2555.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. มาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อินทีเกรเต็ด โปรโมชัน เทคโนโลยี จำกัด, 2552.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กฤตภาค บุรณวิทย์, และ มนต์รี ปัญญาทอง. “ผลของการทดแทนกากถั่วเหลืองด้วยไมยราบยักษ์ต่อลักษณะการเจริญเติบโต คุณภาพซากและเนื้อของนกกระทาญี่ปุ่น.” http://journal.agri.cmu.ac.th/pdf/J00134_C01018.pdf, 25 กรกฎาคม 2561.

ฐิตินันท์ ธรรมโสม. “การศึกษาประสิทธิภาพการดูดซับแคดเมียม โดยใช้ถ่านกัมมันต์ที่ผลิตจากไมยราบยักษ์.” <http://www.sci.rmutt.ac.th/stj/index.php/Volume7/article/view/308>, 25 กรกฎาคม 2561.

เคลิณิวส์. “ถ่านอัดแท่งไมยราบยักษ์ จากวัชพืชสู่พลังงานทดแทน,” <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=33877&Key=news11>, 15 มีนาคม 2561.

ปิยนุช คะณเภา. “การดูดซับตะกั่วในสารละลายด้วยฝักไมยราบยักษ์ที่ปรับสภาพด้วยโซเดียมไฮดรอกไซด์.” <http://www.thaiscience.info/Journals/Article/SDUJ/10984851.pdf>, 25 กรกฎาคม 2561.

พดาร์ตน์ นิลเจียรนัย, และ ปิยนันท์ น้อยรอด. “ประสิทธิภาพการดูดซับโครเมียม (VI) ด้วยผล
ฝ้ายและไมยราบยักษ์.” <http://scijournal.hcu.ac.th/data/Vol%202%20Issue%202%20E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2%202.pdf>, 25 กรกฎาคม 2561.

วัชรินทร์ เขจรวงศ์. “ไมยราบยักษ์วัชพืชร้ายแรงรุกพื้นที่ภาคการเกษตรเมืองร้อยเอ็ด.”
<https://www.gotoknow.org/posts/198378>, 25 มีนาคม 2561.

วุฒิพันธุ์ เนตรวิชัย, อานุกาฬ เสี่ยงสาย, และ สุรนนท์ น้อยอุทัย. “การใช้ไมยราบยักษ์แห้งเป็น
อาหารเสริมในการเลี้ยงแพะพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง.” <https://dspace.tarr.arda.or.th/bitstream/handle/662285955/6809/file.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, 25 กรกฎาคม 2561.

เว็บเพื่อพืชเกษตรไทย. “ไมยราบยักษ์ ประโยชน์และวิธีกำจัด.” <http://puechkaset.com/%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B8%A2%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%9A%E0%B8%A2%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B9%8C/>, 25 มีนาคม 2561.

ศิริชนก วิริยเกื้อกุล. “การใช้หน่วยโทษ (Penalty Unit) ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศออสเตรเลีย.”
<http://library2.parliament.go.th/ebook/contentissue/2560/hi2560-067.pdf>, 15 พฤษภาคม 2561.

สมชาย วงศ์สุริยศักดิ์. “การพัฒนากระดาษจากเปลือกไมยราบยักษ์.” <http://j-comdevandlife.qua.oop.cmu.ac.th/uploads/file/chjknopr2689.pdf>, 4 มิถุนายน 2561.

สำนักงานความหลากหลายทางชีวภาพด้านป่าไม้ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. “ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (Alien Species).” http://biodiversity.forest.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=140:-alien-species&catid=25:the-project&Itemid=68, 15 กุมภาพันธ์ 2561.

BOOK

Lowe S. et al. 100 of the World's Worst Invasive Alien Species, A Selection from the Global Invasive Species Database. Auckland Hollands Printing Ltd., 2000.